

Akmenės krašto enciklopedinis žodynas

VEGERIAI

VEGERIAI – kaimas Naujosios Akmenės kaim. sen., 8 km į š. nuo Naujosios Akmenės, prie Lietuvos ir Latvijos valstybių sienos. Š. pakraščiu teka Vadakstis. XVI a. teismų dokumentai mini valstybinį Vegerių kaimą, 1602 gavo privilegiją steigti miestelį, rengti turgus ir prekymečius. 1738 buvo 15 kiemų, 1745 jau minimas kaip miestelis, 1766 pastatyta bažnyčia. Būdamas prie Kauno ir Kuršo gubernijų ribos, carinės Rusijos okupacijos metais (XIX a.) išaugo, veikė valdiška prad. m-la, keliolika krautuvėlių, smuklių. 1833 buvo 208 gyv., 1886 – 355 gyv., 1897 – 617 gyv. 1905 aktyviai reiškėsi prieš Rusijos okupacinę valdžią nusistačiusios jėgos, buvo niokojamos degtinę pardavinėjusios valdiškos krautuvės. 1918 pab. buvo trumpam įkurtas nieko nespėjęs nuveikti „revoliucinis k-tas“. 1919 – 1947 buvo nuošalaus ir mažiausio Mažeikių apskrities vlsč. centras, be bažnyčios, veikė rusų stačiatikių, evangelikų liuteronų ir žydų maldos namai. 1923 gyventojų surašymo metu užfiksuoti 3 Vegerių kaimai, miestelis ir bažnytkaimis, visuose buvo 149 ūkiai su 784 gyv. Aktyviai veikė Vilniui vaduoti sąjunga, šauliai ir kitos nevyriausybinės organizacijos. II pas. karo pradžioje buvo nužudyta apie 30 sovietinės okupacinės valdžios pareigūnų ir rėmėjų, žydai išvaryti ir nužudyti Mažeikiuose. 1944, hitlerinės kariuomenės ir raudonosios armijos fronto linijai 2 mėnesiams nusistovėjus ties Vegeriais, miestelis kautynių ugnies beveik visai sunaikintas. 1944 07 17 kautynėse su vokiečių tankais pasižymėjo sovietiniai artileristai, žuvusiam jų vadui G. Pečkovskiui už tai 1945 buvo suteiktas TSRS didvyrio vardas, žuvimo vietoje pastatytas paminklinis akmuo. Po karo valsčius atkurtas, jo centras 1947 perkeltas į Klykolių, o Vegerių k. apylinkėse įkurti J. Janonio ir „Paryžiaus komunos“ kolūkiai, 1950 sujungti į Vegerių kolūkį, kuris savo ruožtu 1954 prijungtas prie Vėlaičių kol., 1958 vėl atkurtas, o 1966 vėl sujungtas su buv. Vėlaičių kol. Nuo 1975 buvo pagalbinė I. Černiachovskio kol. gyvenvietė. 1950 – 1963 buvo apylinkės centras. Veikė vaistinė (1910 – 1978), prad. m-la (1910 – 1979), nuo 1937 yra biblioteka. 1990 buvo atkurtas iki II pas. karo veikęs pasienio kontrolės postas. Sovietinė okupacinė valdžia 1941 ir pokario metais ištrėmė 16 asmenų, tremtyje mirė J. Daktaraitytė, A. Daugėla, V. Šešnickas. 1959 buvo 261 gyv., 1970 – 179 gyv., 1997 – 50 ūkių su 100 gyv., 2016 gyv. vietą deklaravo 48 asmenys, o 2025 01 01 44 asmenys. (www.akmene.lt). Vegeriuose yra gimę: 1926 – istorikas N. Ribakovas, 1934 – filosofas V. Ribakovas, 1935 – geologas V. Vasiljevas.

Inf.: TLE, t. 4; Kviklys B. *Mūsų Lietuva*, t. 4; *Lietuvos apgyventos vietos*; LGG, t. 1 – 4;